

Het federaal normatief kader van de controle van de beschikbaarheid, uitgeoefend door de gewesten

1 Algemeen

Als gevolg van de Zesde Staatshervorming werd de bevoegdheid van de controle van de beschikbaarheid van de werklozen overgedragen aan de gewesten, maar het normatief kader dat van toepassing is op de controle van de actieve en aangepaste beschikbaarheid bleef de bevoegdheid van de federale staat.

Dat federaal normatief kader heeft het voorwerp uitgemaakt van een koninklijk besluit van 14 december 2015 (gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 23 december).

Het federaal normatief kader schetst de algemene richtlijnen die moeten worden gevolgd, maar laat een zekere marge aan de gewesten en aan de Duitstalige Gemeenschap. Zij kunnen zelf de controletermijn en -modaliteiten bepalen.

Het normatief kader onderscheidt drie doelgroepen in functie van de controleprocedure die op hen van toepassing is:

- de volledig werklozen jonger dan 60 jaar;
 - de volledig werklozen die 60 jaar en ouder zijn en de werklozen die bedrijfstoelage (SWT) ontvangen;
 - de deeltijdse werknemers met behoud van rechten.
-

2 De controle van de actieve beschikbaarheid van de werklozen jonger dan 60 jaar

2.1 Het begrip actieve beschikbaarheid

Om uitkeringen te genieten, moet de volledig werkloze als werkzoekende ingeschreven zijn (en blijven) en moet hij actief zoeken naar werk (actieve beschikbaarheid).

De volledig werkloze voldoet aan zijn verplichting om actief beschikbaar te zijn als hij kan aantonen dat hij, tijdens de volledige duur van zijn werkloosheid:

- a) actief en positief deelneemt en meewerkt aan de acties op het vlak van begeleiding, opleiding, beroepservaring of inschakeling die hem worden voorgesteld door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling, met name in het kader van het individueel actieplan dat is overeengekomen met de tewerkstellingsconsulent van de voormelde gewestelijke dienst;
- b) zelf actief naar werk zoekt door regelmatig zelf gevarieerde acties te ondernemen.

De volledig werkloze die door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling wordt beschouwd als een persoon die verwijderd is van de arbeidsmarkt (omwille van psycho-

medisch-sociale factoren die zijn professionele inschakeling duurzaam aantasten) of die door de erkend geneesheer van de RVA is erkend met een blijvende arbeidsongeschiktheid van minstens 33%, is vrijgesteld van de verplichting om zelf actief naar werk te zoeken tijdens de (in tijd beperkte) duur van het specifiek of aangepast begeleidingstraject dat hem door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling wordt voorgesteld.

2.2 De basisprincipes van de controle van de actieve beschikbaarheid

De actieve beschikbaarheid van de volledig werkloze wordt periodiek geëvalueerd door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling tijdens de hele werkloosheidsduur.

De evaluatie van de actieve beschikbaarheid van de volledig werkloze heeft betrekking op:

- a) de uitvoering van het individueel actieplan door de betrokken werkloze, de graad van verwezenlijking van de acties voorzien in het actieplan en de naleving van de toegestane termijnen voor de realisatie van de acties;
- b) de persoonlijke stappen om werk te zoeken die de werkloze zelfstandig heeft gezet. Die stappen worden geëvalueerd op basis van materiële bewijzen die de werkloze voorlegt of, bij gebrek aan materiële bewijzen, op basis van een schriftelijke, precieze, geloofwaardige en verifieerbare verklaring op eer;
- c) de eventuele periodes van arbeid of opleiding;
- d) de eventuele andere acties die de werkloze onderneemt met het oog op zijn herinschakeling op de arbeidsmarkt.

In sommige gevallen kan de procedure voor de controle van de actieve beschikbaarheid tijdelijk worden geschorst. Dat is met name het geval wanneer de werkloze is vrijgesteld van de verplichting om beschikbaar te zijn voor de arbeidsmarkt omdat hij een opleiding of studies volgt of voor een andere reden, als de werkloze afziet van de uitkeringen of als hij een traject volgt dat specifiek is of aangepast is aan zijn gezondheidstoestand.

De gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling evalueert de actieve beschikbaarheid van de werkloze volgens de modaliteiten die hij bepaalt en in naleving van de rechten van de verdediging.

2.3 De controle van de actieve beschikbaarheid van de jongeren in de beroepsinschakelingstijd

De actieve beschikbaarheid van de jongere die zich inschrijft als werkzoekende na het einde van zijn studies en die de beroepsinschakelingstijd (van één jaar) doorloopt voorafgaand aan zijn toelating tot het recht op inschakelingsuitkeringen, wordt gecontroleerd.

Het federaal normatief kader voorziet erin dat de actieve beschikbaarheid van de jonge werkzoekende minstens twee keer tijdens de periode van de beroepsinschakelingstijd moet worden geëvalueerd door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling.

Het recht op inschakelingsuitkeringen wordt geopend na afloop van de beroepsinschakelingstijd indien de jongere twee positieve evaluaties heeft verkregen van zijn actieve beschikbaarheid.

In geval van negatieve evaluatie wordt de opening van het recht op inschakelingsuitkeringen uitgesteld zolang de jongere geen twee al of niet opeenvolgende positieve evaluaties heeft gekregen. In dat geval kan het recht op uitkeringen echter ten vroegste worden geopend drie maanden na de datum van de laatste negatieve evaluatie.

2.4 De controle van de actieve beschikbaarheid van de vergoede werklozen

Voor de gerechtigde op werkloosheidsuitkeringen (tot de leeftijd van 60 jaar) en voor de gerechtigde op inschakelingsuitkeringen (tot op het moment waarop het recht op uitkeringen eindigt) is dezelfde procedure voor controle van de actieve beschikbaarheid van toepassing. Ze is niet van toepassing op de werkloze die door de RVA wordt erkend als een persoon zonder verdienvermogen omwille van een ernstige handicap die de persoon al langer had.

Het federaal normatief kader voorziet erin dat de actieve beschikbaarheid van de vergoede volledig werkloze minstens één keer per jaar moet worden geëvalueerd. In naleving van die minimale grens legt de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling de periodiciteit en de timing vast van de evaluaties. Hij houdt daarbij rekening met het profiel van de werkloze en de termijnen waarbinnen de acties die voorzien zijn in het individueel actieplan worden verwezenlijkt. Als de werkloze echter een negatieve evaluatie heeft gekregen, moet een nieuwe evaluatie plaatsvinden ten laatste zes maanden na de negatieve evaluatie of zes maanden na het einde van de sanctie.

In geval van negatieve evaluatie zijn de volgende sancties van toepassing:

Een eerste negatieve evaluatie door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling heeft een eenvoudige verwittiging tot gevolg die geen invloed heeft op het recht op

uitkeringen, tenzij in de voorafgaandelijke bemiddelingsfase reeds een formele schriftelijke verwittiging werd betekend aan de werkloze in het kader van de actieve beschikbaarheid. In dat geval kan een sanctie worden toegepast, waarin het bedrag van de uitkeringen wordt verminderd tot het niveau van het bedrag van het leefloon tijdens een periode van minstens 4 weken en hoogstens 10 weken voor de werklozen die werkloosheidsuitkeringen ontvangen als gezinshoofd of als alleenstaande, of waarin een schorsing van de betaling van de uitkeringen wordt toegepast tijdens een periode van minstens 4 weken en hoogstens 10 weken, voor de werklozen die werkloosheidsuitkeringen ontvangen als samenwonenden of voor de gerechtigden op inschakelingsuitkeringen.

Een tweede negatieve evaluatie heeft tijdens 13 weken een vermindering van het bedrag tot gevolg tot het niveau van het bedrag van het leefloon (voor de werklozen die werkloosheidsuitkeringen ontvangen als gezinshoofd of als alleenstaande) of een schorsing van de betaling van de uitkeringen (voor de werklozen die werkloosheidsuitkeringen ontvangen als samenwonenden en voor de gerechtigden op inschakelingsuitkeringen).

Een derde negatieve evaluatie brengt het verlies van het recht op uitkeringen met zich mee. Indien het gaat om een werkloze met werkloosheidsuitkeringen als gezinshoofd of als alleenwonende, wordt het verlies van het recht op uitkeringen voorafgegaan door een periode van 26 weken gedurende dewelke hij een forfaitaire uitkering ontvangt die gelijk is aan het bedrag van het leefloon. De werkloze kan opnieuw uitkeringen (enkel werkloosheidsuitkeringen) genieten als hij aan de normale toelaatbaarheidsvoorwaarden voldoet.

Na twee opeenvolgende positieve evaluaties wordt met de vorige negatieve evaluaties geen rekening meer gehouden.

De gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling deelt de beslissing tot sanctie aan de RVA mee. De RVA blijft immers diegene die de sanctie materieel uitvoert.

3. De controle van de aangepaste beschikbaarheid van de oudere werklozen

Vanaf 60 jaar wordt de volledig werkloze onderworpen aan een stelsel van aangepaste beschikbaarheid. De werkloze wordt vrijgesteld van de verplichting om zelf actief naar werk te zoeken, maar hij moet als werkzoekende ingeschreven zijn (en blijven) en meewerken aan een gepersonaliseerde begeleiding die aangepast is aan zijn individuele capaciteiten, aan zijn fysieke en mentale capaciteiten en ook aan de professionele ervaring die hij al heeft en die overeenstemmen met de behoeften van de markt. Die begeleiding bestaat uit gepersonaliseerde en specifieke acties, voorgesteld door de gewestelijke dienst

voor arbeidsbemiddeling, eventueel in het kader van een individueel actieplan (als het profiel van de werkloze dat vereist). De oudere werkloze is onderworpen aan de verplichting om aangepast beschikbaar te zijn tot het moment waarop hij voldoet aan de (leeftijds)voorwaarden (en voorwaarden inzake het beroepsverleden) om daarvan te worden vrijgesteld.

Met uitzondering van een vrijstelling, is het stelsel van aangepaste beschikbaarheid ook van toepassing op de werkloze die bedrijfstoelage (SWT) ontvangt.

De gepersonaliseerde begeleiding wordt voorgesteld aan de werkloze uiterlijk de negende maand die volgt op het begin van zijn werkloosheid of vanaf de leeftijd van 60 jaar indien hij op dat ogenblik al ten minste negen maanden werkloos was.

Ten laatste één jaar na het begin van de gepersonaliseerde begeleiding wordt een globale evaluatie gedaan van de aangepaste beschikbaarheid om na te gaan of de werkloze positief heeft meegewerkt aan de acties die hem werden voorgesteld.

Als de bepalingen met betrekking tot de verplichting van aangepaste beschikbaarheid niet worden nageleefd, zijn de artikelen 51 tot 53bis van het koninklijk besluit van 25 november 1991 (sancties in geval van vrijwillige werkloosheid) van toepassing.

De gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling deelt de beslissing tot sanctie aan de RVA mee. De RVA blijft immers diegene die de sanctie materieel uitvoert.

4 De controle van de beschikbaarheid van de deeltijdse werknemers

Sinds 1 september 2016 wordt de beschikbaarheid gecontroleerd van de deeltijdse werknemer met behoud van rechten die de inkomensgarantie-uitkering ontvangt. Die controle is echter niet van toepassing op de gerechtigde op een inkomensgarantie-uitkering die 55 jaar of ouder was op 1 oktober 2015. Het stelsel van beschikbaarheid en de controleprocedure waaraan de deeltijdse werknemer met behoud van rechten en inkomensgarantie-uitkering is onderworpen, verschilt naargelang het arbeidsstelsel van de werknemer.

4.1 De actieve beschikbaarheid van de deeltijdse werknemers

De deeltijdse werknemer met behoud van rechten en inkomensgarantie-uitkering van wie het arbeidsstelsel minder dan een halftijdse betrekking bedraagt, is verplicht actief beschikbaar te zijn tijdens de eerste twaalf maanden van zijn tewerkstelling.

De gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling evalueert, volgens de modaliteiten die hij bepaalt, de actieve beschikbaarheid van de deeltijdse werknemer minstens één keer tijdens de eerste twaalf maanden van tewerkstelling.

De deeltijdse werknemer is onderworpen aan dezelfde procedure en dezelfde sancties als de vergoede volledig werkloze die onderworpen is aan actieve beschikbaarheid (zie punt 2.4).

4.2 De aangepaste beschikbaarheid van de deeltijdse werknemers

De verplichting van aangepaste beschikbaarheid is van toepassing op:

- de deeltijdse werknemer met inkomensgarantie-uitkering die ten minste halftijds tewerkgesteld is, vanaf het begin van zijn deeltijdse tewerkstelling;
- de deeltijdse werknemer met inkomensgarantie-uitkering die tewerkgesteld is in een arbeidsstelsel dat minder bedraagt dan een halftijdse betrekking, na de periode van de eerste twaalf maanden van tewerkstelling.

Net als de oudere werkloze en de werkloze in SWT is de deeltijdse werknemer die onderworpen is aan de verplichting van aangepaste beschikbaarheid vrijgesteld van de verplichting om zelf actief werk te zoeken. Hij moet als werkzoekende ingeschreven zijn en blijven en hij moet zijn medewerking verlenen aan een aangepaste begeleiding die hem wordt voorgesteld door de gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling.

De begeleiding van de deeltijdse werknemer die is onderworpen aan de verplichting van aangepaste beschikbaarheid gebeurt in de vorm van een gepersonaliseerd individueel actieplan.

Die begeleiding wordt voorgesteld door de dienst voor arbeidsbemiddeling:

- ten laatste de negende maand die volgt op het begin van de deeltijdse tewerkstelling, indien het gaat om een werknemer die ten minste halftijds is tewerkgesteld;
- ten laatste de negende maand die volgt op het einde van de periode van de eerste twaalf maanden van tewerkstelling, indien het gaat om een werknemer die minder dan halftijds is tewerkgesteld.

De voorgestelde acties zijn aangepast aan de individuele competenties en de verworven ervaring van de deeltijdse werknemer. Ze houden ook rekening met het uurrooster van de werknemer en met de bijzonderheden van de activiteitssector waarin hij is tewerkgesteld. De begeleiding moet bestaan uit een gepersonaliseerd en specifiek aanbod met als doel de werknemer te begeleiden naar voltijds werk.

De uitvoering van het actieplan wordt regelmatig opgevolgd en zo nodig bijgestuurd.

Er wordt ten minste een keer om de twee jaar een gepersonaliseerde globale evaluatie gemaakt, met als doel te beoordelen of de deeltijdse werknemer op een positieve manier heeft meegewerkt aan de acties die hem werden voorgesteld.

In geval van negatieve evaluatie wordt de deeltijdse werknemer, afhankelijk van het geval, uitgesloten van de inkomensgarantie-uitkering tijdens een bepaalde periode of verliest hij het statuut van deeltijdse werknemer met behoud van rechten.

De gewestelijke dienst voor arbeidsbemiddeling deelt de beslissing tot sanctie aan de RVA mee. De RVA blijft immers diegene die de sanctie materieel uitvoert.
